

יהושע

גדלותו

בברכת יעקב - "ואולם אחיו הקטן (אפרים) יגדל ממנו (ממנשה), וזרעו יהיה מלא הגויים".

ופירש"י דהכונה על **יהושע שעתיד לצאת מאפרים**. וכל העולם יתמלא בצאת שמעו ושמו.

בהכתרה - נאמר למשה "קח את יהושע איש אשר רוח בו". ופירש"י **שיכול להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד**.

זכותו - **ששימש את משה** כנער, ולא ימיש מתוך האהל.

כניו - **משרת משה**.

כבודו - **כמשה**. כאשר הייתי עם משה אהיה עמך.¹

¹ וזהו בשבעה דברים.

1. **למשה** אי"ל הקב"ה של נעליך מעל רגליך, **וליהושע** ויאמר שר צבא ה' אל יהושע של נעלך מעל רגלך.
 2. **משה** כתוב בו אז ישיר משה ובני ישראל, **ויהושע** אז ידבר יהושע לה' ביום תת ה'.
 3. **משה** הוציאם ממצרים, **ויהושע** הכניסם לארץ.
 4. **משה** הרג לסיחון ועוג, **ויהושע** שלשים ואחד מלכים.
 5. **משה** העמיד גלגל חמה במלחמת עמלק, **ויהושע** אמר שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון.
 6. **משה** בנה מזבח, **ויהושע** אז יבנה יהושע מזבח.
 7. **משה** כתב את התורה שנאמר ויכתוב משה את התורה הזאת, **ויהושע** כן ויכתוב יהושע את הדברים האלה בספר תורת אלהים. **משה** כתוב בו ומשה בן מאה ועשרים שנה במותו, **ויהושע** נגנו בן מאה ועשר.
- בשביל שאמר לפני משה רבו עשרה דברים (תיבות) שגא' "ויען - יהושע בן נון משרת משה מבחוריו ויאמר אדוני משה כלאם", לפיכך פחתו לו עשר שנים.

בהנהגתו - ניכרת היתה רוחו של משה.

בין בהעברת התורה, יהושע היה **יושב ודורש**, ויודעים הכל שהתורה של משה.
ובין במצבם הרוחני של כלל ישראל, **שלא חטאו**, כי היה נדמה ש**משה חי**.

בין משה ליהושע

פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה

בקירון עור פנים - משה קרן עור פניו כחמה, ו**יהושע כלבנה**.

בהנהגה ובהוראה - כל כחו של **יהושע בא מכחו** של משה, כיון שהיה משרתו. כשם שהלבנה מקבלת את אורה מהשמש.

בנבואה - גופו של משה היה זך מאד עד שהיה יכול להתקיים במעמד הנבואה ולא לעכב, כשם שהחמה מאירה מכל צדדיה, אבל **יהושע** כשאר נביאים, **גופם עיכב**, ורק נשמתם היתה במעמד הנבואה, כלבנה שמאירה רק מצדה האחד.

בין תקופת המדבר לתקופת הארץ הקדושה

חמשה הבדלים - ישנם בין הדור שחי במדבר לבין הדור שנכנס כעת לארץ הקדושה. ובהבדלים אלו טמון הנסיון שעל אודותיו ידובר בספר יהושע, ובספרים שלאחריו.

1. **במדבר** הונהגו ע"י משה, שנמשל לחמה ו**בארץ הקדושה ע"י יהושע**, שנמשל ללבנה.
2. **במדבר** חיו במחנה אחד, ו**בארץ הקדושה הינם מפוזרים** ע"פ שטח רחב.
3. **במדבר** לא היה ביניהם מגע עם זרים, ו**בארץ גרו בגבול פלשתים**, עמון, מואב, אדום, מדין, מצרים וארם.
4. **במדבר** לא היה להם שום עיסוק, פרט ללימוד התורה, ו**בארץ חורשים וזורעים** וכו'.
5. **במדבר** החיים חסרי מותרות, רק אכילת המן, ו**בארץ נכנסים לגור בבתים נאים**, ויטעו כרמים וכו'.

הנסיונות והאזהרות

1. **השפעת יושב הארץ** - וע"כ הוזהרו "לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי", "החרם תחרימם".

2. **השפעת העושר** - "השמר לך פן תשכח את ה' א', פן תאכל ושבעת, ובתים טובים תבנה וישבת, וצאנך ובקרך ירביון, וכסף וזהב ירבה לך, ורם לבבך, ושכחת את ה' א'".

3. **ארמון המלך** - "תבואו ותטמאו את ארצי", "ותקיא הארץ אתכם", אין ארץ ישראל סובלת עוברי עבירה. - **אחריות** גדולה מאד.

לכך - מחזק הי"ת את יהושע ואומר לו חזק ואמץ, ושוב, חזק ואמץ לשמור לעשות ככל התורה וכו', לא ימוש ספר התורה הזה מפיד, וחוזר ואומר לו חזק ואמץ אל תירא ואל תיחת.

ספר יהושע

נכתב - ע"י **יהושע**, עד "וימת יהושע". ומשם ע"י **אלעזר** הכהן עד² "ואלעזר בן אהרן מת". ומשם ע"י **פנחס** בן אלעזר.

עוסק - **במלחמת** שבעה עממין, **כיבוש** הארץ, **וחלוקת** הארץ לשבטים. **ובנסיונות** במשך המלחמה, הכיבוש והחלוקה.

² ארבעה פסוקים כתב אלעזר, ופסוק אחד כתב פנחס.

סיכום:

ספר יהושע נכתב ע"י יהושע, המשיכו אלעזר, וסיימו פנחס. יהושע זכה לגדולתו כיון ששימש את משה, ולא מש מהאהל. וידוע בכנויו "משרת משה".

יהושע גדול כמשה, ובהנהגתו ניכר חותמו של משה, בהבדל אחד, "פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה". כלומר שניהם מאירים לעולם, אך אורו של יהושע, מעט פחות מאורו של משה.

השינוי המהותי בין חיי המדבר במחנה אחד, מנותקים מהעולם החיצוני ומפתויו, לבין חיי הארץ ומלחמה עליה ומנים בחובם נסיונות רבים, שעם ישראל התנסה בהם. המלחמה היא נסיון, השפעת הסביבה גם היא נסיון, וכן העושר. ובזה עוסק ספר יהושע, במלחמה, בכיבוש ובחלוקת הארץ הקדושה, ובנסיונות.

שאלות חזרה:

1. מה היתה נבואתו של יעקב על יהושע?
 2. כתבי לפחות שני הסברים במאמר חז"ל, "פני משה כחמה, ופני יהושע כלבנה".
 3. כתבי לפחות שני הבדלים בין חיי המדבר, לחיים בארץ הקדושה.
- אתגר: כתבי לפחות ארבעה דברים בהם דמה יהושע למשה, וכתבי במה לא דמה, ומדוע?

שאלת הכנה:

עייני בפירוש רש"י, פרק א' פסוק י', ופרק ב' פסוק א', ועני על השאלה הבאה. נסי לעשות סדר במאורעות המופיעים בפרקים א' וב', וכתבי מה מוקדם ומה המאוחר. (נבואת יהושע, צווי השוטרים, צווי שניים וחצי השבטים, שליחת המרגלים).

תשובות:

מאלת חזרה

1. זרעו (על אפרים), יהי' מלא הגוים. כל העולם יתמלא מעמו על יהושע.
2. א. כפשוטו. על ג'יון עור פנים. 2. יהושע בא מכוחו על משה. ג. גופו על משה יכל לעמוד בנבואה, כתמה המאירה משני צדיה, ואילו יהושע רק נשמתו, כלבנה שמאירה רק מצד אחד.
3. א. במדבר ע"י משה, בארץ ע"י יהושע. 2. במדבר יחד, בארץ מפוזרים. ג. במדבר לא היה להם סכנים, ובארץ סכנים אגזוז עמים רבים. 3. במדבר אכאז מן, בארץ עוזבים אפרנסתם. ה. במדבר אין מותרות, בארץ ע'.

שאלת הכנה

שירת המרגלים קדמה לזווי השטרים. ומסתבר שהנבואה היתה באותו יום של זווי השטרים, (בגלל הסמיכות, ועוד אין הנבואה שורה מתוך עצמות, ועד עתה היו ימי אצל משה). ולגבי זווי שניים וחצי השבטים יש לעיין עוד.